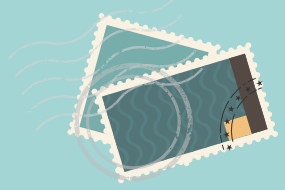
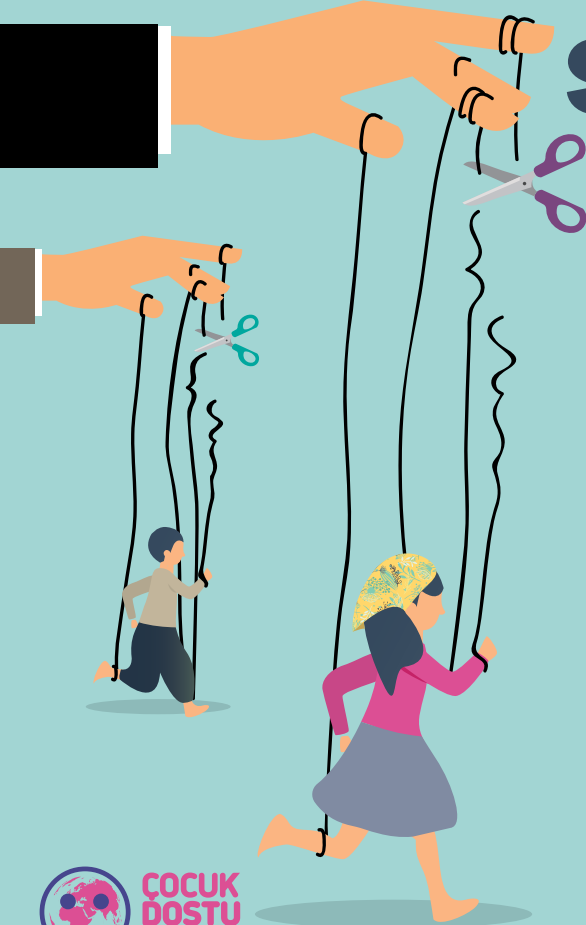

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

ÇOCUK TİCARETİ VE CİNSEL SÖMÜRÜSÜ ÜZERİNE BİLGİ NOTU

Hazırlayan: Adem Arkadaş Thibert

Mayıs 2019

Uluslararası Çocuk Merkezi

Bilkent Üniversitesi, Merkez Kampüs, Kütüphane Binası, 06800 Bilkent / Ankara

Tel : +90 312 290 23 66 Faks: +90 312 266 46 78

e-mail : bilgi@cocukdostuturizm.org

Bu yayın, Avrupa Birliği tarafından finanse edilen ve Uluslararası Çocuk Merkezi tarafından uygulanan "Çocuk Haklarına Saygılı Özel Sektör İş Birliğinde Seyahat ve Turizmde Çocukların Cinsel Sömürüsü ile Mücadele" projesi kapsamında üretilmiştir. Avrupa Birliği bu yayının içeriği ile ilgili olarak herhangi bir sorumluluk veya yükümlülük kabul etmez.

ÇOCUK TİCARETİ VE CİNSEL SÖMÜRÜSÜ ÜZERİNE POLİTİKA NOTU

“İnsan ticareti yapanlar sizin elinizden benliğinizden her şeyi alıyor – sizi insan yapan her şeyi”

*(Çocuk ticaretinden hayatta kalmış bir kadın,
The Guardian Gazetesi haberinden)*

Çocukların hassasiyetleri, özel koruma ve desteğe ihtiyaç duymaları, tekrar tekrar insan ticaretine maruz kalma risklerinin yüksekliği, dünya genelinde her üç insan ticareti mağdurundan birinin çocuk olması ve yaşanan ağır insan hakları ihlalleri ve iklim değişikliği ile artan doğal afetler sonucu göç olayındaki artış ile çocuk ticaretindeki oranın da artış eğiliminde olması insan ticareti suçu içinde çocuk ticaretini dikkat edilmesi gereken bir konu olarak düşünmemizi gerektirmektedir.

Ne yazık ki insan ticaretini önleme ve hayatta kalanları / mağdurları koruma konusunda artarak ilerleyen çalışmalar çocuk ticareti konusunda aynı hızda ilerlememektedir.

Bu nedenle; Uluslararası Çocuk Merkezi, politika yapıcılara ve uygulayıcılara yönelik çalışmalarını planlarken dikkat edilmesi gereken konulara dair bu politika notunu hazırlamıştır.

İÇİNDEKİLER

Çocuk Ticareti ve Cinsel Sömürüsü Üzerine Politika Notu.....	2
Cinsel Amaçlarla Çocuk Ticareti (CAÇT) Nedir?	4
Türkiye'deki Durum	8
Risk faktörleri ve Mağdur Odaklı Politika İhtiyacı	16
Politika Önerileri.....	21
Olmadan Önleme	21
Koruma ve Destek	22
Ceza, Tazmin ve Onarıcı Adalet	23
Kaynakça	24
Yönlendirici Kaynaklar	24
Uluslararası ve Ulusal Yasal Mevzuat.....	26

CİNSEL AMAÇLARLA ÇOCUK TİCARETİ (CAÇT) NEDİR?

Çocuk ticareti çok ağır bir suç ve insan hakları ihlalidir. Çocukların, sömürü amacıyla ticari bir üründmüş gibi bir yerden bir yere götürülmesidir. Yani çocuğun insanlık onurunu, insan olmanın getirdiği en temel değerleri alaşağı eden, geçmişte kaldığını düşündüğümüz insanlığa karşı bir suç ve başka bir deyişle modern çağda köleliktir. Çocuk ticareti pek çok şekilde kendini gösterebilir, örneğin; emeğin karşılığını vermeden zorla çalıştırma, borç mükellefiyeti kisvesi altında emek karşılığını vermeden ev içi ya da dışı çalıştırma, evlilik kisvesi altında kız çocuk ya da kadınların satılması, borç ya da bir kazanç karşılığı cinsel sömürü, silahlı çatışmada kullanılmak üzere alınıp satılma, vb. Cinsel amaçlarla çocuk ticareti (CAÇT) çocuk ticaretinin kendini gösterme biçimlerinden biridir.

CAÇT'yi Daha İyi Anlayabilmek İçin Tanımlar

Çocuk: 18 yaşını doldurmamış kişi (BMÇHS madde 1 ve Çocuk Koruma Kanunu 3.madde)

Çocuk ticareti: Çocuğun sömürü amaçlı bir yerden bir yere taşınarak alınıp satılması, temini, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınmasını da içerebilen bir suçtur. Çocuk söz konusu olduğunda hazırlama, kandırma, etkileme ya da rıza olup olmaması aranmaz, suç işlenmiş sayılır. (İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadınların ve Çocukların Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına ilişkin Protokol Madde 3c, İnsan Ticaretine Karşı Eylem Avrupa Konseyi Sözleşmesi Madde 4c, TCK Madde 80.3)

Çocuk cinsel istismarı: Çocuğun ne olduğunu kavrayamadığı, bilgilenmiş rıza veremeyeceği, gelişimsel olarak hazır olmadığı cinsellik içeren bir file, çocukla sorumluluk ya da güven ya da güç ilişkisi içinde olan birinin çocuğu dahil etmesidir. (BM Çocuğa karşı Şiddet Araştırması, 2006)

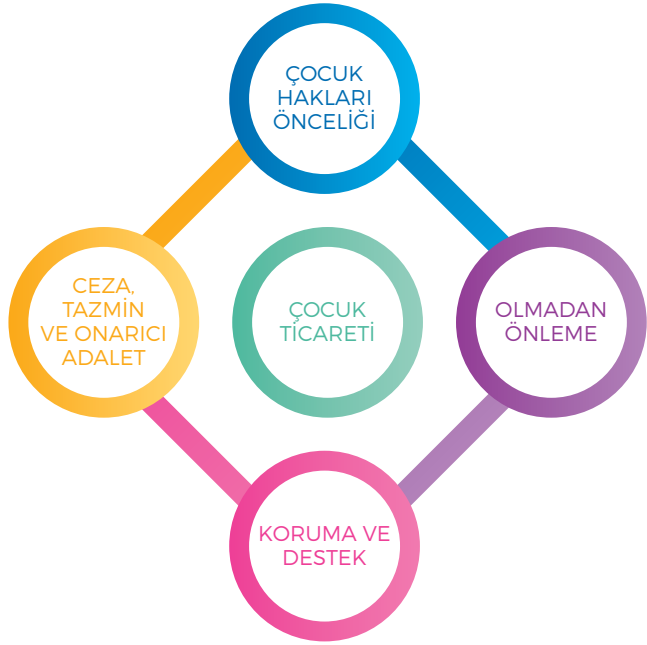
Çocuk cinsel sömürüsü: Kazanç sağlamak için yapılan çocuk cinsel istismarıdır. Örneğin; cinsel içerikli görüntü ile turizm ve seyahat sektöründe çocuk ticareti, evlilik kisvesi altında çocuğun satılması, işyerinde ekonomik gücü kullanarak yapılan çocuk cinsel istismarı. (BM Çocuk Cinsel İstismarı ve Sömürüsü Raportörü ve Çocuk Ticareti Özel Raportörü ortak raporu 2017)

CAÇT, evlilik kisvesi altında kız çocuk ya da kadınların satılması, borç ya da bir kazanç karşılığı cinsel sömürü, silahlı çatışmada cinsel köle olarak kullanılmak üzere alınıp satılma olarak karşımıza çıkabilmektedir.

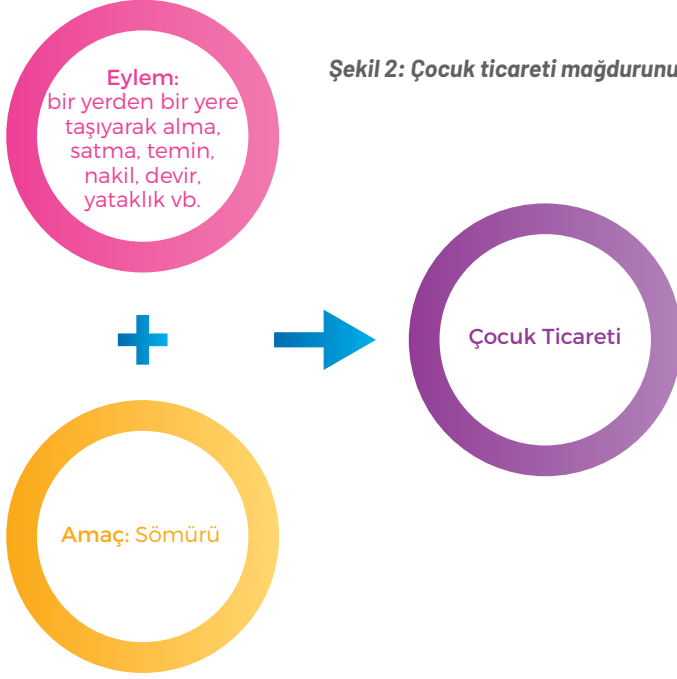
CAÇT kendini farklı şekillerde gösteren bir yeraltı faaliyeti olması sebebiyle anlaşılması zor görünse de; çocuk hakları ve ticaretiyle ilgili uluslararası hukuka ait temel noktalar mağdur belirleme ve suçlu tespit konusundan başlayarak çözümü anlaşılır ve ulaşılabilir hale getirmektedir.

Türkiye'nin bağlı olduğu uluslararası yasalar, çocuk ticaretinin sadece bir ceza yasası meselesi olmadığını, her şeyden önce bir insan hakları ihlali olduğunu, bu nedenle de çocuk ticareti ile ilgili cezanın ötesinde; bu suçun nedenlerini ortadan kaldıracak yasal, siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel çalışmaların yapılması gerektiğini belirtmektedir. (Bkz. İnsan Ticaretine Karşı Eylem Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve İzleme Soruları).

Şekil 1: Çocuk Hakları çerçevesinde çocuk ticareti ile mücadelede devletin yükümlülükleri gereği atması gereken adımlar

Bu nedenle devletin insan hakları yükümlülüklerinden olan saygı (ör: risk gruplarının tespiti ve korunması, mağdurların tespiti, olmadan önleme, örgütlü de olabilen insan ticareti olaylarına karışan devlet memurlarını cezalandırma), koruma (ör: mağdurların tespiti, olduğunda mağduru koruma, suçluyu cezalandırma, bir daha olmasını engelleme) ve hayata geçirme (ör: mağdurların tespiti, yasaları ve politikaları çocuğun yüksek yararını koruyacak düzeye getirme, insan ticaretini önleyenleri destekleme, mağdurlar/hayatta kalanlar için rehabilitasyon ve toplumla bütünleşme çalışmaları, araştırmaları destekleme, veri toplama, yayınlama ve izleme çalışmaları yapma ve destekleme, mağdurları dinleme ve yeni politikalara görüşlerini katma vb.) yapılacak çalışmalara yön vermelidir. Yani, devlet politikaları ve yasama çalışmaları çocuk ticaretine karşı çocukların insan hakları temelinde çözümler sunmalıdır.

Şekil 2: Çocuk ticareti mağdurunun tespitinde iki adım

İnsanlık onurunu yerle bir eden diğer suçlarda olduğu gibi çocuk ticareti de karanlıkta, saklanarak yapılan, gizlenen bir yeraltı faaliyeti olduğu için bu suçun mağduru olanların tespiti ilk ve en zorlu adımlardan biridir.

İnsan ticareti ile ilgili kanunlar insan ticareti mağdurlarını tespit için üç noktaya bakılması gerektiğini belirtmektedir: eylem, amaç, eylemin nasıl gerçekleştiği. Çocuk hakları özelinde ise aynı kanunlar, çocuk ticaretinde eylemin nasıl gerçekleştiğinin, yani araç fiillerin önemi olmadığını açıklamaktadır.

CAÇT çocuğun bir yerden bir yere götürülerek cinsel sömürüye maruz bırakılmasıdır.

Yetişkinler açısından kullanılan eylemin nasıl yapıldığı, çocuğu sömürüye yönlendirme/ hazırlama, kandırma, hile gibi eylemlerin gerçekleşme biçimine bakılmamaktadır. Çocuklar özelinde kullanılan eyleme bakılmama kuralı çocuk mağdurların tespitini kolaylaştırmaktadır. Eylem ve sömürü varsa bu çocuk ticarettir.

Türkiye'nin CAÇT'ye İlişkin Uygulama Yükümlülüğü olan Uluslararası ve Ulusal Mevzuat

- Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına dair Sözleşme (ÇHS), Madde 35
- ÇHS ek Çocuk Satışı, Çocuk Fuhuşu ve Çocuk Pornografisi ile ilgili İhtiyari Protokol
- ÇHS ek Çocukların Silahlı Çatışmalara Dahil Olmaları Konusundaki İhtiyari Protokol
- Sınırtaşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadınların ve Çocukların Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına ilişkin Protokol (Palermo Protokolü)
- İnsan Ticaretine Karşı Eylem Avrupa Konseyi Sözleşmesi
- Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi
- Kölelik, Köle Ticareti ve Köleliğe Benzer Durum ve Uygulamaların Lağvına Dair Tamamlayıcı Sözleşme
- ILO 182 No'lu En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi
- 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Madde 80
- Çocuk Koruma Kanunu
- Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu
- İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik

TÜRKİYE'DEKİ DURUM

Dünyada pek çok ülkede olduğu gibi, Türkiye'de de çocuk hak ihlalleri arasında CAÇT bulunmaktadır.

Birleşmiş Milletler'in (BM) araştırmalarına göre dünyada 40 milyondan fazla kişi insan ticareti mağdurdur. Her dört mağdurdan biri ise çocuktur. Tüm insan ticareti mağdurlarının %70'e varan bir kısmını kadınlar ve kız çocukları oluşturmaktadır. Zorla evlendirme rakamları dâhil cinsel amaçlarla insan ticareti mağduru sayısı ise yaklaşık 20 milyondur. Yaklaşık 6 milyon çocuk evlilik kisvesi altında cinsel sömürüye maruz kalırken, 1 milyon çocuk da CAÇT'nin diğer biçimlerinin mağduru olmuşlardır, yani toplamda yaklaşık 7 milyon çocuk CAÇT mağduru bulunmaktadır (UNODC 2016 ve ILO 2017).

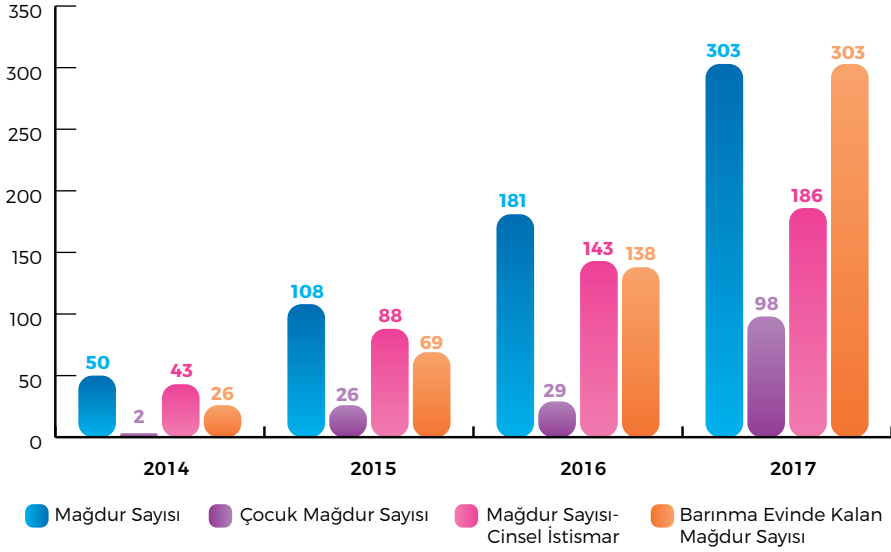
Türkiye'de ulusal raporlarda ve araştırmalarda ağırlıklı olarak insan ticareti ya da çocukların cinsel istismarı tartışılırken, CAÇT'ye ilişkin bulgular yok denecek kadar azdır.

Örneğin, son 18 yılda YÖK tez veri tabanında insan ticareti ile ilgili sadece 22 yüksek lisans (mastır) tezi ve 4 doktora tezi bulunmaktadır.¹ CAÇT ile yakından ilgili sadece 1 çalışma bulunmaktadır.

Türkiye'nin BM insan hakları sözleşmelerinin izleme komitelerine verdiği raporlar sonucu konuyla ilgili önerilerden en öne çıkanı genelde insan ticareti, özelde de çocuk ticareti ve CAÇT'ye ilişkin bilgi ve veri eksikliğidir. Hem Birleşmiş Milletler Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunması Komitesi (2016), hem de Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiye Edilmesi Komitesi'nin (2016) Türkiye sonuç gözlem ve önerileri bu yöndedir. BM Çocuk Hakları Komitesi'nin 2006 ve 2012 tarihli konuyla ilgili Türkiye sonuç gözlem ve önerileri, CAÇT ve çocuğa karşı şiddetin farklı alanlarında derinlemesine araştırma yapılması, sistematik bir şekilde veri toplanması ve resmi istatistiklerin de yaş, cinsiyet ve risk grubuna göre ayrıştırılmış bir şekilde verilmesi gerektiğini, bu bilgiler ışığında, politikaların oluşturulması ve CAÇT'ye neden olan sorunları ortadan kaldıracak çalışmalara odaklanması gerektiğini belirtmektedir.

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM) İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Dairesi Başkanlığı'nın Temmuz 2018'de yayınlanan, 2017 yılına ait faaliyet raporuna göre, Türkiye'de insan ticareti içinde en yaygın görülen sömürü biçimi cinsel amaçlarla insan ticaretidir. 2017 yılında tespit edilen 303 insan ticareti mağdurunun 186'sı (%61,4) cinsel amaçlarla insan ticareti mağdurdur. Bu veri yaş ve cinsiyete göre ayrıştırılmadığı için kaç CAÇT vakası olduğu bilinmemektedir. Bunun yanında, toplam 303 mağdur içinde 98'inin (%32,3) çocuk olduğu görülmektedir. Bu çocukların yaş aralıkları ve cinsiyetlerine ilişkin veri yayınlanmamıştır.

Şekil 4: İnsan Ticareti Mağduru Resmi Rakamları (Kaynak: GiGM, 2018)

Mağdur bilgisinin yanında Adalet Bakanlığının verilerine göre 2017 yılında Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) insan ticareti ile ilgili 80. maddesi üzerinden 543 mağduru etkileyen sadece 55 dava açıldığı görülmektedir. Bu davalardan sadece 42'sinde karara varılmıştır. Bu davalarda mağdur sayısı 543'ten büyük bir düşüş ile sadece 182 olarak belirlenmiştir. Bahsi geçen davalarda, 185 sanıktan sadece 45'i mahkûm olmuştur. Cinsiyet ve yaşa göre ayrıştırılmamış bu bilgilerde kabul edilen davalarda sanıkların sadece %24'lük bir bölümünün ceza aldığı görülmektedir.

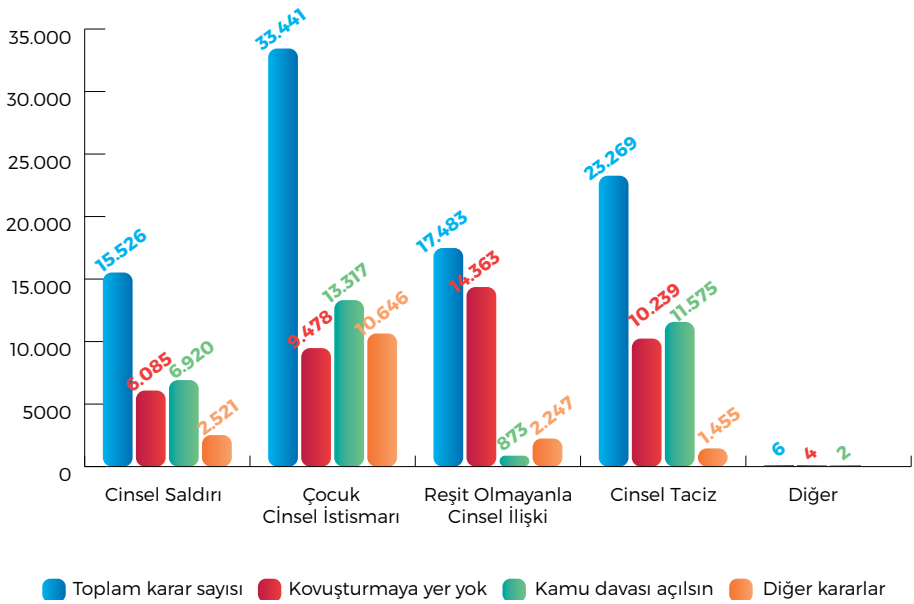
Adli Sicil İstatistikleri-2017 raporuna göre, TCK göçmen kaçakçılığı ile ilgili 79. madde ile 80. madde beraber alındığında, davalardaki toplam sanık sayısı 7.317, bu sanıklardan 33'ü 12-15 yaşında (31 oğlan ve 2 kız çocuk), 65'i ise 15-18 yaş aralığındadır (63 oğlan ve 2 kız çocuk). Sanıkların sadece 1.463'ü yabancı uyrukludur (112si kadın). TCK Madde 80 ile ilgili bir üst paragrafta verilen sayılara bakıldığında göçmen kaçakçılığı dava sayılarının oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

Göçmen kaçakçılığı ile insan ticareti arasındaki ayrımın inceliği göz önüne alındığında göçmen kaçakçılığı mağdurları arasında insan ticareti mağdurları olabileceği unutulmamalıdır. UNICEF'in konuyla ilgili 2016 raporunda da belirttiği gibi göçmen, mülteci ve ülke içinde yerinden edilmiş çocukların insan ticaretine maruz kalma riski oldukça yüksektir (UNICEF 2016, s.3).

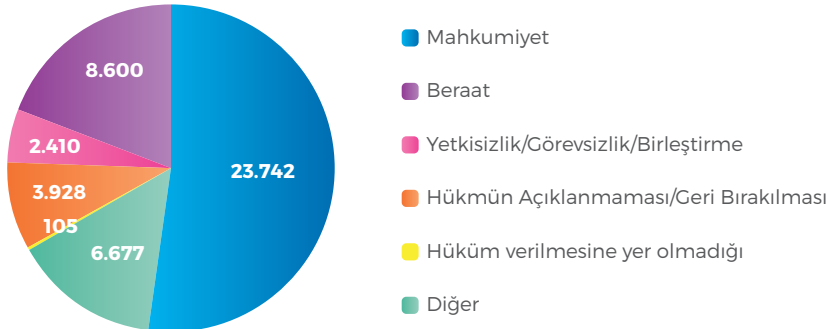
Avrupa Kayıp Çocuklar Derneği'nin 2017 raporunda da görülebileceği üzere, birçoğu Türkiye üzerinden göçmen kaçakçılığı yoluyla giden göçmenlerin içinde 10.000'in üzerinde refakatsiz çocuk (kendisine bakmakla yükümlü bir yetişkin yanında olmaksızın) kayıptır ve bu çocukların büyük bölümü insan ticareti riski altındadır.

Yine Adli Sicil İstatistikleri 2017 raporuna göre, cinsel suçların yer aldığı tablo oldukça endişe vericidir. Cinsiyet ve yaşa göre ayrıştırılmamış verilere bakıldığında çocuklara karşı cinsel istismara (TCK 103-104) dair neredeyse 51.000 dava kararı vardır. Cinsel saldırı (TCK 102) ve cinsel taciz (TCK 105) davalarında çocuk mağdur sayıları bilinmemektedir:

Şekil 5: Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar Uyarınca Şüpheliler Hakkında Verilen Kararlar (Kaynak: Adalet Bakanlığı, 2018)

Şekil 6: 2017 Yılı Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar İçin Toplam Karar Sayıları (Tck 102-105) (Kaynak: Adalet Bakanlığı, 2018)

Yukarıdaki sayılara bakıldığında cinsiyet ve yaşa göre ayrıştırılmış olmadıkları için analiz yapmak zor olmakla birlikte; temelde en dikkat çekici nokta açılan dosyaların ve davaların neredeyse yarısında kovuşturmaya gerek olmaması, beraat ya da başka sebeplerle sanığın serbest kalması kararlarının verilmesidir. Burada asıl sorun sanıkların serbest kalmasından ziyade, bu davalarda karşılaşılan cinsel istismar ve sömürü içeren eylemlerin tekrarlanmaması için bir hizmet ya da diğer önleme çalışmalarının olmaması olarak karşımıza çıkmaktadır.

Genel olarak tam çocuk mağdur sayıları bilinmemekle birlikte açılan davalardaki sanıklar içerisindeki çocuk sayıları bilinmektedir.

Türk Ceza Kanunu çocuk ve yetişkin cinsel sömürüsü ve istismarı maddeleri ile ilgili 2017 yılında açılan davalarda suç ve sanık sayılarında da bu görülmektedir:

Tablo 1: Açılan Dava ve Suç ve Sanık Sayıları 2017
(Kaynak: Adalet Bakanlığı, 2018)

Türk Ceza Kanunu çocuk cinsel sömürüsü ve istismarı maddeleri	Açılan davalardaki suç sayısı	12-15 Yaş		15-18 Yaş		18 ve üstü		Yaş ve cinsiyeti bilinmeyen	Yabancı Uyruklu	
		Oğlan	Kız	Oğlan	Kız	Erkek	Kadın		Erkek	Kadın
TCK 103 Çocuk Cinsel İstismarı	16.323	2.124	72	1.609	25	11.329	405	24	664	71
TCK 104 Reşit Olmayanla Cinsel İlişki	1.288	48	7	150	5	1.027	29	-	18	4
TCK 227/1 Fuhuş Yoluyla Çocuk Cinsel Sömürüsü	390	7	4	10	9	234	118	-	2	6
Toplam	18.001	2.179	83	1.769	39	12.590	552	24	684	81

Tablo 2: Açılan Dava ve Suç ve Sanık Sayıları 2017 (Kaynak: Adalet Bakanlığı, 2018)

Türk Ceza Kanunu çocuk cinsel sömürüsü ve istismarı maddeleri	Açılan davalardaki suç sayısı	12-15 Yaş		15-18 Yaş		18 ve üstü		Yaş ve cinsiyeti bilinmeyen	Yabancı Uyruklu	
		Oğlan	Kız	Oğlan	Kız	Erkek	Kadın		Erkek	Kadın
TCK 102 Cinsel Saldırı	6.607	127	2	180	2	5.925	59	4	307	1
TCK 105 Cinsel Taciz	11.626	265	8	324	4	10.642	111	1	266	5
TCK 227/3 Cinsel Sömürü Amaçlı İnsan Ticareti	321	-	-	8	-	149	161	-	2	1
Toplam	18.554	392	10	512	6	16.716	331	5	575	7

Bunlar dışında güvenlik birimine gelen ya da getirilen çocuklarla ilgili 2017 rakamları da farklı sayılarla benzer bir örüntü sunmaktadır. Örneğin; Tablo 3'te görüldüğü gibi kendileri de aslında cinsel suç, insan kaçırma ve uyuşturucu madde kullanma gibi CAÇT risk grubu eylem denilebilecek nedenlerle çocuklar yetişkin suçlu gibi güvenlik birimlerine getirilmektedir.

Tablo 3: İsnat edilen suç türü ve yaş grubuna göre güvenlik birimine gelen veya getirilen çocuklar, 2017 (Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı)

İsnat Edilen Suç Türü	Toplam			-11		12-14		15-17		Bilinmeyen	
	Toplam	Oğlan	Kız	Oğlan	Kız	Oğlan	Kız	Oğlan	Kız	Oğlan	Kız
Toplam	107.984	92.849	15.135	5.190	1.764	20.008	3.834	66.827	9.001	824	536
Cinsel Suçlar	3.811	3.554	257	312	13	1.070	73	2.171	170	1	1
Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma	1.728	1.375	353	26	8	250	116	1.099	229	-	-
Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak, satmak, satın almak	6.713	5.936	777	17	1	525	197	5.392	579	2	-

Bunun yanında yine CAÇT risk grubu olarak görülebilecek ve farklı nedenlerle güvenlik birimlerine getirilen 3017 göçmen/sığınmacı/mülteci çocuğun (bkz. Tablo 4) GİGM'e teslim edildiği görülmektedir. Tablo 4'te görüleceği gibi GİGM'e teslim edilen 482 "mağdur" çocuk bulunmakta, ancak bu rakamın içinde yukarıda Şekil 4'de gördüğümüz ve GİGM tarafından bildirilen 98 çocuk ticareti mağdurunun olup olmadığı bilinmediği gibi, güvenlik güçleri tarafından GİGM'e gönderilen 482 çocuk arasındaki diğer çocukların insan ticareti mağduru olup olmadığı da (yani 384 çocuğun hangi suç mağduru olduğu) bilinmemektedir.

Tablo 4: Geliş nedeni ve güvenlik birimi tarafından yapılan işlem türüne göre güvenlik birimine gelen veya getirilen ve GİGM'e teslim edilen çocuklar, 2017
(Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı)

Geliş Nedeni	Toplam	GİGM'e Teslim
Toplam	335.242	3.017
Suçta sürüklenme	107.984	2.262
Kabahat işleme	2.345	178
Evden kaçma	2.315	1
Buluntu	512	25
Mağdur	155.024	482
Kanunsuz çalışma	45	2
Bilgisine başvurma	46.040	23
Kurumdan kaçma	1.410	1

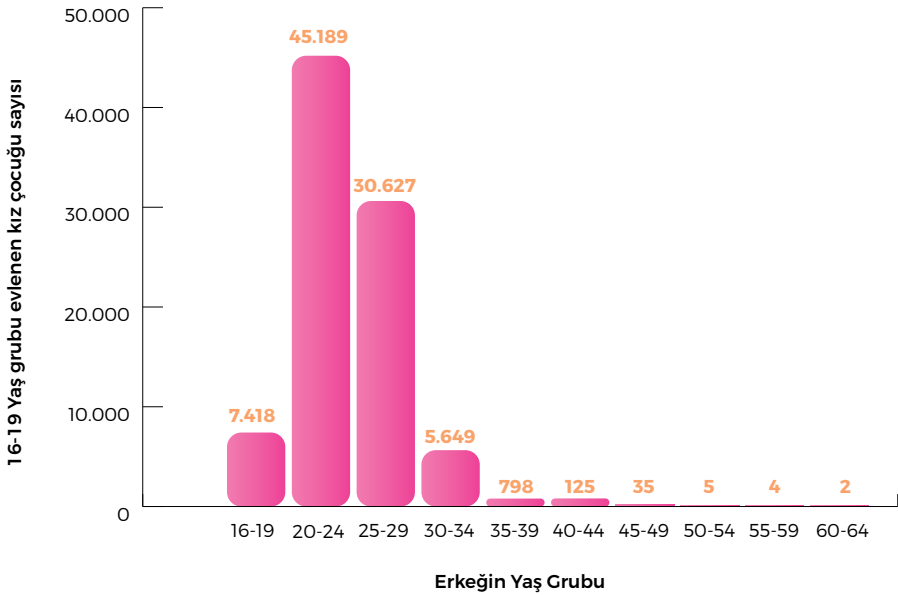
Yukarıdaki tablolarda görülen, hem Adalet Bakanlığı hem de İçişleri Bakanlığı'na ait, fuhşun yer aldığı verilere bakıldığında, TCK 227 (fuhşa sürüklenme) fuhş olarak tanımlı insan ticareti, cinsel suçlar gibi suçlardan yargılanan ve güvenlik birimlerine getirilen çocuk sanık/şüpheli sayıları oldukça endişe vericidir. Bu durum, çocukların bu suçları işlemeleri için onların yetişkinler tarafından nasıl bir eyleme maruz bırakıldıkları veya bu çocukların kendilerinin de birer çocuk cinsel sömürüsü, istismarı ve ticareti mağduru olup olmadığı konularının güvenlik ve adalet sisteminde yeterince dikkat edilmediğini düşündürmektedir.

Tüm bu rakamların yanı sıra Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) modern kölelik ve insan ticareti 2017 raporuna göre zorla ve çocuk yaşta evlilikler en büyük insan ticareti olaylarından biri olarak görülmektedir. Türkiye'de "zorla ve çocuk yaşta evlilik" ya da "evlilik kisvesi altında cinsel amaçlarla" konularında bir araştırma veya istatistik olmamakla birlikte resmi rakamlara göre 2017 yılında 16-19 yaş arası 89.852 kız çocuk ve 9.867 oğlan çocuk evlendirilmiştir (TÜİK, 2017). Diğer CAÇT olaylarında olduğu gibi mağdurların çoğunu kız çocuklarının oluşturduğu görülmektedir. Ayrıca, kız çocuklarının kendilerinden yaşça çok daha büyük erkeklerle evlendirildikleri (Şekil 7) ve evliliklerin bir kısmının daha önce evlenmiş erkeklerle gerçekleştirildiği (Şekil 8) görülmektedir.

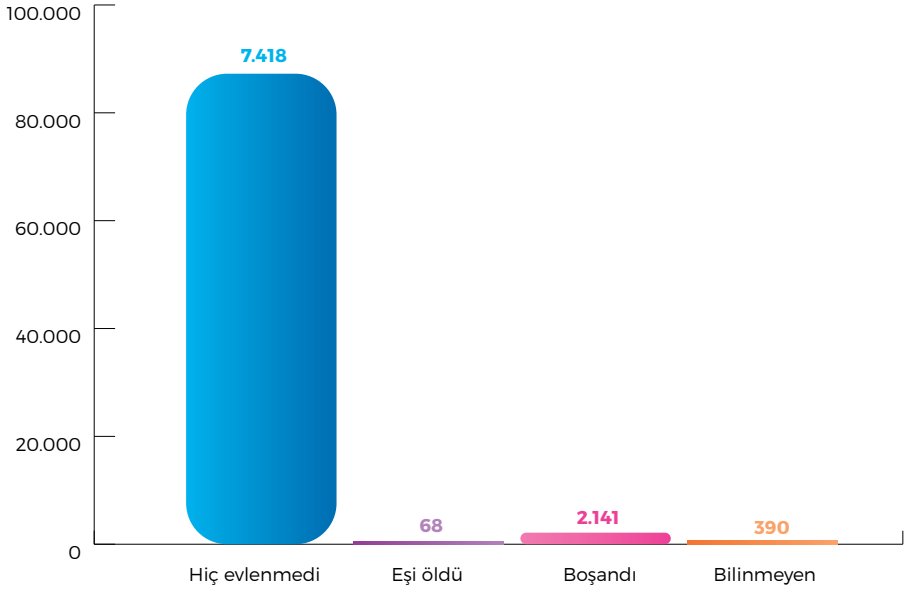
Evliliklerle ilgili gözden kaçırılmaması gereken diğer bir nokta ise, evlenen kadınların uyruklarının BM raporlarına² göre çocuk ticaretinin yüksek olduğu Suriye, Özbekistan, Gürcistan (Türk vatandaşıyla ilgili Tiflis Mahkemesi kararı), Ukrayna, Rusya, Moldova (Türk vatandaşıyla ilgili Moldova Yüksek Mahkemesi kararı), Kazakistan gibi ülkelerden olduğudur (TÜİK 2017). Ayrıca, Almanya vatandaşı erkeklerin Türkiye’de evlenme sayılarının yüksek olduğu görülmektedir. Bu da Almanya’daki bir Türk vatandaşının eşini/partnerini kullanarak cinsel sömürü amaçlı insan ticareti yaptığının kanıtlandığı davada, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin (AİHM) insan ticareti ile ilgili örnek olan Kaya / Almanya kararını akıllara getirmektedir.

Bahsi geçen ülkelerden gelen bir kız çocuğunun evlenme vaadiyle CAÇT mağduru olması ile ilgili diğer bir dava ise Yargıtay Beşinci Ceza Dairesi kararında görülmektedir (Dava No. 2011 | 1242). Suriye CAÇT vakaları ise birçok gazetede yayınlanmış mahkeme süreçleriyle duyulmuştur.

Şekil 7: Erkeğin yaş grubuna göre evlenen kız çocuk sayıları, 2017 (Kaynak: TÜİK)

Şekil 8: Evlendiği kişinin önceki medeni durumuna göre evlenen 16-19 yaş arası kız çocuk sayısı (Kaynak: TÜİK)

RİSK FAKTÖRLERİ VE MAĞDUR ODAKLI POLİTİKA İHTİYACI

Tüm dünyada ayrımcılık, yolsuzluk ve hakkaniyetsiz gelir dağılımının doğurduğu yoksulluk, çocuk koruma, çocuk refahı sistemindeki ve sosyal güvenlik ağlarındaki açıklar, çocuğa ve kadına karşı farklı ortamlarda farklı şiddet türleri ve bunu engellemeye yönelik politikaların ve programların eksikliği, silahlı çatışma durumları ve doğal afetler sonrası hareket özgürlüğü ve göç kanallarının kısıtlılığı gibi temel çocuk haklarının hayata geçişini engelleyen sorunlar CAÇT riskini arttırmaktadır (BM İnsan Ticareti ve Çocuk Cinsel Sömürüsü Özel Raportörleri, 2017).

UNICEF ve ILO'nun 2016 yılı araştırma raporlarına ve Çocuk Hakları Komitesi'nin tüm ülkeler için yayınladığı genel yorumlar ve ülkelere göre sonuç gözlemlerine bakıldığında şu gruplara dâhil olan çocukların daha büyük risk altında olduğu görülmektedir:

- Kız çocukları (özellikle eğitim dışı kalan kız çocukları, evlilik kisvesi altında CAÇT, silahlı çatışma durumlarında CAÇT, doğal afetler sonrası CAÇT mağdurları),
- Maddi yoksulluk yaşayan çocuklar,
- Roman çocuklar,
- Kurum bakımındaki çocuklar,
- Kanunla ihtilafa düşen ve suça sürüklenen çocuklar,
- Özellikle sosyal güvencesiz işlerde çalışan çocuklar,
- Azınlık grubuna dâhil olan çocuklar,
- Mülteci/göçmen çocuklar,
- Engelli çocuklar,
- LGBTI+ çocuklar,
- Silahlı çatışma durumlarında silahlı çatışmaya katılmaları için kaçırılan erkek çocuklar (UNICEF 2017: 38-40, ILO 2016).

*Yasaların bir kişi veya grup tarafından ihlal edilmesi sonucunda zarar gören birey mağdur olarak tanımlanır (Mağdur Hakları Daire Başkanlığı, 2015) ve bu bireyin on sekiz yaş altında olması durumunda mağdur çocuk kavramı kullanılır. Mağdur kavramı bireyi zayıf, pasif ve çaresiz olarak nitelendirdiğinden özellikle feminist bakış açısından eleştirilmektedir (Kelly, Burton, & Regan, 1996). Feminist literatürde farklı biçimlerde şiddete maruz kalan, hakları ihlal edilen ve sonucunda zarar gören kadın ve çocukların aslında pasif bireyler olmadıklarını aksine hayatta kalmayı başarmış, özneliği ve kendini temsil yetkisi (agency) olan bireyler olduklarını vurgulamak için mağdur kelimesi yerine **hayatta kalan** anlamına gelen survivor kavramı benimsenmektedir. Hayatta kalan kavramı, ayrıca yaşamı tehdit eden travmatik olaya rağmen, bireyin hayatının devam ettiğini ve umudun varlığını işaret eder. Ancak, hayatta kalan kavramının Türkiye'de henüz yaygınlaşmamış olması ve kamu ve sivil toplum kuruluşları tarafından mağdur kavramının kullanılıyor olması nedeniyle bu politika notunda mağdur kavramını kullanmayı tercih ediyoruz. (Mağdur kavramını kullanırken, çocukları pasif, güçsüz, çaresiz ve özneliği olmayan bireyler olarak görmediğimizi belirtmek isteriz. (ICC/UCM, 2016))*

Türkiye'deki çocuk nüfusuna bakıldığında, yedi yılı aşkın süredir devam eden silahlı çatışma sonucu gelen bir buçuk milyonu aşkın Suriyeli çocuk ve diğer mülteci çocuklar dâhil yaklaşık 24 milyonu bulan çocuk nüfusunun, toplam nüfusun yaklaşık üçte birini oluşturduğu görülmektedir. (TÜİK 2017, Mülteciler Derneği 2018).

Bahçeşehir Üniversitesi Ekonomik ve Toplumsal Araştırmalar Merkezi (BETAM) Nisan 2016 araştırma notuna göre, Avrupa Birliği'nin yoksunluk tanımı kapsamında, 2014 yılında Türkiye'de 7 milyondan fazla çocuk, başka bir deyişle her üç çocuktan biri, şiddetli maddi yoksunluk çeken hanelerde yaşamaktadır.

Aynı şekilde, BETAM'ın Mayıs 2018 araştırma notuna göre 15-19 yaş arasındaki 700.000 çocuk ne eğitim almakta ne de çalışmaktadır.

TÜİK 2016 Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması'na göre gelir eşitsizliği bir önceki yıla göre artarken nüfusun %14,3'ü yoksulluk sınırının altında kalmıştır, sürekli yoksulluk oranı %14,6 olurken maddi yoksunluk oranı %32,9 olmuştur.

Sonuç olarak göç hareketleri, silahlı çatışma, gelir adaletsizliği, yoksulluk gibi CAÇT açısından pek çok risk artırıcı faktörün Türkiye'de mevcut olduğu görülmektedir. Bu risk faktörleri gözetildiğinde mağdur odaklı politikalara ihtiyaç bulunmaktadır. Tablo 5'e göre güvenlik birimlerine getirilen mağdur çocuklarla ilgili rakamlar da bu ihtiyacı doğrular niteliktedir.

Tablo 5: Mağduriyet türüne göre güvenlik birimine gelen veya getirilen CAÇT risk grubu çocuklar, 2017 (Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı)

Mağduriyet Türü	Toplam	Oğlan	Kız
Mağdur	155.024	84.162	70.862
Suç mağduru	137.482	74.854	62.628
Cinsel suçlar	18.623	2.405	16.218
Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma	4.214	702	3.512
Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmak, satmak, satın almak	291	169	122
Takibi gereken olay mağduru	17.438	9.265	8.173

Tablo 6: Geliş nedeni ve yaş grubuna göre güvenlik birimine gelen veya getirilen CAÇT risk grubu çocuklar, 2017 (Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı)

Geliş Nedeni	Toplam			-11		12-14		15-17		Bilinmeyen	
	Toplam	Oğlan	Kız	Oğlan	Kız	Oğlan	Kız	Oğlan	Kız	Oğlan	Kız
Toplam	335.242	221.503	113.739	38.181	23.872	50.499	27.675	131.884	61.453	939	649
Terk	261	150	111	34	23	44	21	72	67	-	-
Evden Kaçma	2.315	867	1.448	40	8	258	351	569	1.089	-	-
Buluntu	215	232	280	69	37	59	68	104	175	-	-
Kayıp (Bulunan)	11.653	5.807	5.756	522	216	1715	1.419	3.570	4.121	-	-
Mağdur	155.024	84.162	70.862	26.675	18.718	19.399	16.377	38.059	35.741	29	26
Sokakta çalışma	715	506	209	291	145	140	30	75	34	-	-
Sokakta Yaşama	10	6	4	-	-	1	1	5	3	-	-
Kurumdan Kaçma	1.410	729	681	27	15	129	129	473	537	1	-

Ayrıştırılmamış bu rakamlarla analiz yapmak zor olsa da, "Türkiye'de Durum" bölümünde paylaşılan kısıtlı CAÇT, insan ticareti, cinsel istismar ve sömürü verileri, ilgili davalar, verilen/verilmeyen cezalarla ilgili istatistiklerle beraber düşünüldüğünde, potansiyel mağdurların gözden kaçırılmış olma riski bulunduğu ve mevcut sistemin çocuk mağdur odaklı değil ceza-odaklı, çocuk mağduru iyi koruyamayan bir sistem olduğu akla gelmektedir.

Bunların yanı sıra, özellikle son yıllarda insan ticareti ve mağdur haklarının korunmasıyla ilgili çok olumlu adımlar atıldığı görülmektedir. Örneğin; Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK), İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik, (GİGM) Stratejik Planı ve yaklaşık dört yıldır çalışmaları devam eden ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) bekleyen Mağdur Hakları Yasa Tasarısı taslağı bu alanda politika yapımındaki ilerlemeleri görmek açısından önemlidir.

Fakat ne yazık ki; bahsi geçen politika belirleyici belgeler, çocukların özel gelişimsel koruma ihtiyaçlarından ötürü daha özel düzenlemelere ihtiyaç bulunduğunu göstermektedir. Açıkça düzenlenmeyen, hem çocuğa hem yetişkine aynı hizmeti öneren politikalar, Türkiye'nin çocuklara dair Anayasal yükümlüklerinden bir tanesi olan "çocuğun yüksek yararı"ni koruyamayacaktır.

Kurumsal olarak GİGM teşkilatlanmasında, görev tanımı içinde insan ticaretiyle ilgili politika üretmek / uygulamak olan birçok kurul olduğu görülmektedir: Göç Politikaları Kurulu, Göç Danışma Kurulu, Uluslararası Koruma Değerlendirme Komisyonu, Düzensiz Göçle

Mücadele Koordinasyon Kurulu, İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Komisyonu. Bu durum, insan ticareti ile mücadeleye verilen önemi göstermekle birlikte politika üretimi ve koordinasyonu konusunda sorun da yaratabilme potansiyeline sahiptir.

GİGM 2017-2021 Stratejik Planında 4. stratejik amacın altında açıkça insan ticaretiyle mücadele ve mağdurların korunması ele alınmış ve genel amaç "insan ticaretiyle mücadele ve mağdurların korunması alanında uluslararası hukuk perspektifiyle mağdur odaklı etkin bir mağdur koruma ve mücadele sistemi geliştirmek" olarak belirlenmiştir. Bu amacı gerçekleştirmek içinse aşağıdaki hedefler ortaya konmuştur:

1. İnsan ticaretine ilişkin kapsamlı ve mağdur odaklı bir yaklaşım geliştirerek mağdur tespit sürecini iyileştirmek
2. İnsan ticaretiyle mücadele ve mağdurların korunması alanında yasal ve idari kapasiteyi güçlendirmek
3. STK'larla işbirliği içerisinde insan ticareti mağdurlarına destek hizmetlerini arttırmak

Tüm bu hedeflerin içerisinde CAÇT'yi önleme, CAÇT mağdurlarını koruma, CAÇT'ye karşı etkin kovuşturma ile ilgili stratejilerin eklenmesi gerekmektedir. Yukarıda anılan stratejik hedeflerin altında sadece bir tane çocuk özelinde strateji bulunmaktadır: "Çocuğun yüksek yararı" ilkesi uyarınca insan ticareti mağduru olan çocuklara yönelik yasal düzenlemelerin iyileştirilmesi ve çocuklara özgü hizmetlerin artırılması".

"Çocukların yüksek yararı" kavramı BM Çocuk Hakları Komitesi'nin ilgili genel yorumunda da belirtildiği üzere hem bireysel olarak her çocuğa dair çalışmayı etkileyecek şekilde, hem de farklı çocuk grupları düşünülerek verilmesi gereken önemi anlatır (BM Çocuk Hakları Komitesi, 2013). Bu nedenle hem yasa yapımında ve tespit sürecinde, hem de mağdurlara destek hizmetleriyle ilgili yönlendiricidir. Temelde, gerek politika oluşturma gerekse hizmet sunma sırasında değerlendirilmeye dair bir süreç olan çocuğun yüksek yararı, bu süreçten önce, süreç sırasında ve süreç sonrasında ayrımcılık yapmama, çocuğun görüşlerini dinleme ve bunları politika ve hizmet sunumuna yansıtma, çocuğun gelişiminin, ihtiyaçlarının, yaşadıklarının onun üzerindeki etkilerini bilerek çocuğun yaşama, hayatta kalma ve en yüksek düzeyde gelişmesi için çalışma yapma olarak özetlenebilecek esnek bir hak, bir ilke ve yasal usul kuralıdır.

Alandaki uygulamalara bakıldığında, GİGM'in Mağdur Destek Programı uluslararası insan hakları çerçevesine de oldukça uygun bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu program sadece mağdur belirleme ve sonraki süreci gözettiği için, mağdur risk grubu ve mağdur risk grubu tespiti ve öncesinde çocukların mağdur olmaması ile ilgili konularda GİGM tarafından yapılması gereken çalışmaların olduğuna işaret etmektedir.

Bu hizmetlerden bir tanesi artık STK'ların dışında, özellikle insan ticareti mağdurları için hizmet veren insan ticareti sığınma evleridir. Ankara Büyükşehir Belediyesi'nde 30 kişilik ve Kırıkkale'de var olan 12 kişilik kapasiteli sığınma evleri ile toplamda sadece 42 insan

ticareti mağduruna hizmet verilebiliyor olması bu konuda atılması gereken adımların aciliyetini ortaya koymaktadır.

Mağdur odaklı politika oluşturma çocuk hakları temelli CAÇT ile mücadele çalışmaları için gerekli olmadan önleme, koruma, destek, ceza, tazmin ve onarıcı adalet aşamalarının hepsi için geçerlidir. Bu nedenle aslında GİGM Mağdur Destek Programı kapsamında bir kısmı üzerine çalışmalar yürütülen ve BM tarafından önerilen aşağıdaki tüm adımlarda mağdur odaklılık dikkate alınmalıdır (BM, 2010):

- **Tespit aşaması**
 - o Vasi atama
 - o Yaş belirleme
- **CAÇT mağdurlarının özel hayatını ve kimliklerini koruma**
 - o Destek hizmetleri
- **Toparlanma ve düşünme süresi**
- **Gerekliyorsa mağdurlara oturma izni verilmesi (uluslararası vakalarda) ve sağlık, eğitim, psiko-sosyal destek gibi temel haklardan yararlanmasının sağlanması**
- **Hakların telafisi ve zararların ödenmesi**
- **Çocuğun yararına olacaksa, gittiği yerde zarar görme ya da yeniden CAÇT ya da diğer şiddet türlerine maruz kalmayacağı kesin ise ülkesine / ailesine dönmesi.**

POLİTİKA ÖNERİLERİ

Yukarıda belirlenen konular ışığında, çocuk hakları temelli CAÇT ile mücadele çalışmaları için gerekli adımlar ve BM insan hakları komiteleri, ilgili Avrupa Konseyi anlaşmaları ve yönlendirici kaynakları ışığında farklı yükümlülük sahipleri ile politika yapım ve hizmet sunum aşamaları için yönlendirici olacağı düşünülen öneriler aşağıdaki gibi sunulmuştur:

OLMADAN ÖNLEME

1. Çocukların cinsellik amaçlı çocuk ticaretinden korunmasını sağlayacak ilk adım olan uluslararası sözleşmelerin³ Türkiye hukuk sistemine aktarılmalılarıyla ilgili yasal gelişmeler olmasına rağmen, çocuk ticaretini önleyecek, mağdurların adalete ve onarıcı desteğe erişimini sağlayacak özel düzenlemeler ve sahada koordinasyon hala yeterince gelişmemiştir.

TCK'daki insan ticareti suçu düzenlemesinde Palermo Protokolü'ndeki tanımdan farklı olarak "istismar" kavramına, "kişilerin istismar amaçlı temini" ifadesine yer verilmemiştir. Suçun kanuni tanımında "fuhuş yaptırmak" amaç fiiller arasında sayılmışsa da cinsel istismar kavramına tanımda ayrıca yer verilmemiştir. Bu nedenle TCK'daki düzenlemenin Palermo Protokolü ile tam bir uyum içinde olmadığı ifade edilmektedir. (Galma Jahic & Ulaş Karan, 2006) İnsan Ticaretiyle Mücadele Eylem Avrupa Konseyi Sözleşmesi izleme organı GRETA'ya verilen bilgiler ışığında insan ticareti ile ilgili ayrı bir eylem planının 2018-2019 döneminde açıklanacağı anlaşılmaktadır (GRETA 2017). Bu planda CAÇT'ye dair özel bir çalışmanın yapılması önerilmektedir.

2. Kamu idaresi risk faktörlerini ortadan kaldıracak önlemler almalıdır. Çocukları ve ailelerini yeterli yaşam standardıyla güvence altına almak ve korumak için uluslararası ve ulusal sosyal ve ekonomik politikaların benimsenmesi gerekmektedir.
3. Çocukları yaşlarına uygun, toplumsal cinsiyete duyarlı ve çocuk için anlaşılabilir bir dil ve ortam içinde yaşam becerileri ve bilgilerle eğitmek gerekmektedir.
4. Çocuk ticareti ile mücadele etmek ve bunu önlemek için, istismarın kök nedenlerini ele alan kamu bilgilendirme kampanyaları, araştırma, bilgilendirme ve kitle iletişim kampanyaları ile sosyal ve ekonomik girişimlerin yürütülmesi gerekmektedir.
5. Çocuklarla temas halindeki bakım verenlerin ve profesyonellerin kapasitelerinin artırılması gerekmektedir.
6. Risk grubunda bulunan çocuklar belirlenerek destek mekanizmaları kurulmalıdır. Sınır kapılarında alınacak önlemler dâhil olmak üzere erken tespit aşamasında, kandırma, güç kullanma, tehdit gibi kanıtlar, çocuk ticareti tanımlamasında esas alınmamalıdır.

7. CAÇT'ye dair bilgi yok denecek kadar azdır. Eldeki veriler birbiri ile uyuşmamakta, birbirinden farklı ve analiz edilmesi zor bilgiler sunmaktadır. Bunun için çocukların haklarının uygulanması ile çocukların refah durumunun izlenmesi ve araştırılmasına (özellikle katılımcı eylem araştırması gibi araştırmalara) destek sağlanmalıdır. Mevcut verilerin, çocukların yaşları, cinsiyetleri, sosyal durumları, eğitimleri gibi belirleyici özelliklere göre ayrıştırılmış olarak kamuya düzenli bir biçimde sunulması önem taşımaktadır.
8. Kolluk kuvvetleri personeli, yargıçlar, savcılar, iş müfettişleri, öğretmenler, sağlık çalışanları, büyükelçilik ve konsolosluk personelleri için insan ticareti ve mağdurlara yardım hakkında daha derin bilgi içeren ve farkındalık artırıcı yaygın ve örgün eğitim verilmelidir.
9. Risk grubunda bulunan çocuklar için hedefe yönelik, önleyici sosyal, ekonomik ve diğer çalışmaların yürütülmesi gerekmektedir:
 - a. Doğumda kaydı yapılmayan çocuklar
 - b. Sokakta çalışan/yaşayan çocuklar
 - c. Kurumlardaki çocuklar
 - d. Dezavantajlı gruplardaki çocuklar (engelli, Roman, vb.)
 - e. Refakatsiz ya da ailesinden ayrı düşmüş çocuklar
 - f. Düzensiz göçten etkilenmiş çocuklar

KORUMA VE DESTEK

10. Olayların doğrudan bir sonucu olarak dâhil oldukları faaliyetler için insan ticareti mağdurlarının yargılama, tutuklama veya cezalandırmaya karşı korunmaları gerekmektedir. Mağdurların savcılık makamlarıyla işbirliği yapma güçleri veya isteklerine bakılmaksızın herhangi bir yükümlülükten muaf tutulmalı; tanık koruma programları ve geçici oturma izinleri vb. gibi yeterli koruma sağlanmalıdır. İnsan ticareti mağduru olan veya insan ticaretine bir şekilde karışmış olan çocukların durumlarıyla ilgili olarak suçlara yönelik cezai işlemlere veya yaptırımlara tabi tutulamayacakları ilkesine uyum gösterilmelidir.
11. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 39. maddesi gereğince, çocuk mağdurların ücretsiz hukuki hizmetlere erişiminin yanı sıra, iyileşmeleri ve sosyal açıdan yeniden topluma entegre olmaları, yüksek kalitede tıbbi bakım, danışmanlık hizmetlerinden faydalanmaları maddi destek ve eğitim fırsatlarından yararlanmaları sağlanmalıdır.
12. İnsan ticareti mağdurlarının, insan ticareti ile ilgili yasal işlemlerin yapılması da dâhil olmak üzere mahremiyet ve kimliklerinin korunması gerekmektedir.
13. İnsan ticareti mağdurlarının fiziksel güvenliği sağlanmalıdır.

14. İnsan ticareti mağdurlarına hukuki veya idari sistem ile ilgili bilgi sağlanmalıdır.
15. Suçlulara uygun cezai soruşturma aşamalarının sunulması ve göz önünde bulundurulması için mağdurların görüş ve kaygılarının gözetilmesine yardımcı olunmalıdır.
16. Çocuk mağdurlar için uygun konut ve sığınma evleri sağlanmalıdır. Türkiye’de mevcut olan toplam 42 kişi kapasiteli 2 sığınma evi4 yetersiz kalmakta ve mevcut durum değerlendirmesine göre daha fazla sığınma evine ihtiyaç duyulmaktadır. Sığınma evi çalışmalarında hem hizmet sağlama hem de hizmetlerin çocuk hakları açısından denetlenmesi aşamalarında sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapılması mağdur çocukların yüksek yararlarının korunması için gerekli bir iyi uygulama olacaktır.
17. Çocuk mağdurlar için istihdam, eğitim ve öğretim dâhil olmak üzere bakım ve geçim kaynağı fırsatları sunulmalıdır.
18. Çocuğun yararına olacaksa ve gittiği yerde zarar görmeyeceği kesin ise çocuk ticareti mağdurlarının ülkelerine geri gönderilmesi sağlanmalıdır.

CEZA, TAZMİN VE ONARICI ADALET

19. Mağdurların uğradıkları zararlar için tazminat sağlanmalıdır.
20. Cezai unsurların etkin kovuşturması yapılmalıdır.

NOTLAR

¹ <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>, Ulaşım Tarihi: 27.04.2019

² <http://www.unodc.org/unodc/en/human-trafficking/publications.html?ref=menu#Reports>

³ BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme'nin (BMÇHS) ve Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara Karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (Lanzarote Sözleşmesi), Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı BM Sözleşmesi'ne 'ne ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadınların ve Çocukların Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol ve İnsan Ticaretine Karşı Eylem Avrupa Konseyi Sözleşmesi

⁴ http://www.goc.gov.tr/icerik6/insan-ticareti-ile-mucadele_363_378_4714_icerik

KAYNAKÇA

YÖNLENDİRİCİ KAYNAKLAR

Adalet Bakanlığı Adli Sicil İstatistikleri (2017)Raporu, http://www.adlisicil.adalet.gov.tr/istatistik_2017/istatistik2017.pdf

Avrupa Kayıp Çocuklar Derneği 2017 Raporu, <http://missingchildreneurope.eu/annual-reports/categoryid/0/documentid/444>

Avrupa Konseyi (2012). Çocukların Cinsel Şiddete Karşı Korunması: Budapeşte ve Lanzarote Sözleşmeleri Ceza Yasası Ölçütleri. Avrupa Konseyi.

Bahçeşehir Üniversitesi Ekonomik ve Toplumsal Araştırmalar Merkezi (BETAM) Nisan 2016 Araştırma Notu, <https://betam.bahcesehir.edu.tr/2016/04/her-uc-cocuktan-biri-maddi-yoksunluk-icinde/>

Bahçeşehir Üniversitesi Ekonomik ve Toplumsal Araştırmalar Merkezi (BETAM) Mayıs 2018 Araştırma Notu, <https://betam.bahcesehir.edu.tr/2018/05/15-19-yas-arasindaki-700-bin-genc-ne-iscucunde-ne-egitimde/>

Birleşik Devletler Dışişleri Bakanlığı. (2018). İnsan Ticareti Raporu 2018. <https://www.state.gov/documents/organization/282798.pdf>

BM (Ed.) (2010), İnsan Hakları ve İnsan Ticareti Hakkında Önerilen İlke ve Yönergeler: Yorum. New York: BM.

BM Çocuğa Karşı Şiddet Araştırması (2006) https://www.unicef.org/violencestudy/reports/SG_violencestudy_en.pdf

BM Çocuk Cinsel İstismarı ve Sömürüsü Raportörü ve Çocuk Ticareti Özel Raportörü ortak raporu (2017), (A/72/164)

BM ECOSOC (Ekonomik ve Sosyal Konseyi) İnsan Hakları Koruma ve Yaygınlaştırma Alt-Komisyonu (2003). Yirmi Sekizinci Oturum, Köleliğin Çağdaş Formları Üzerine Çalışma Grubu Raporu, 15 (haz. Paulo Sérgio Pinheiro)(U.N. Doc. E/CN.4/Sub.2/2003/31).

- ECPAT Uluslararası. (2015). Türkiye Araştırma Raporu. Çocukların Ticari Cinsel Sömürüsüne Karşı Eylem Durumu Küresel İzleme. http://www.ecpat.org/wp-content/uploads/legacy/A4A_V2_EU_Turkey_FINAL.pdf
- ECPAT Uluslararası. (2016). Türkiye Araştırma Raporu. Seyahat ve Turizmde Çocuk Cinsel Sömürüsü Küresel Araştırma. <http://cf.cdn.unwto.org/sites/all/files/docpdf/global-report-offenders-move-final.pdf>
- Galma Jahic & Ulaş Karan, Türk Ceza ve Ceza Usul Hukuku ve Fuhuş Amaçlı İnsan Ticareti Suçunda Yaşanan Sorunlar, <http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2006-67-273>, (2006)
- GRETA (Group of Experts on Action Against Trafficking in Human Beings) İzleme Soruları, <https://rm.coe.int/16805ab825>
- GRETA Aktiviteleri 7. Genel Raporu (2017), <https://rm.coe.int/greta-2018-1-7gr-en/16807af20e>
- Hodgkin, R., & Newell, P. (2007). Çocuk Hakları Sözleşmesi Uygulama El Kitabı (Rev. 3. Ed) New York: UNICEF.
- ICAT (2016), İnsan Ticareti Mağdurları için Etkili Yasal Çözüm Yollarının Sağlanması. UNODC ve İnsan Ticaretine Karşı Kuruluşlar Arası Koordinasyon Grubu(ICAT),https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/ICAT/ICAT_Policy_Paper_3._Providing_Effective_Remedies_for_Victims_of_Trafficking_in_Persons_2016.pdf
- İçişleri Bakanlığı. (2018). İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Faaliyet Raporu 2017. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü.
- İçişleri Bakanlığı (2017). Göç İşleri Genel Müdürlüğü (GİGM) Stratejik Planı 2017-2021. İçişleri Bakanlığı http://www.goc.gov.tr/files/files/stratejik_plan_sitede_yayinlanan.pdf
- İçişleri Bakanlığı (2017). Türkiye Göç Raporu 2016. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü.
- İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Dairesi Başkanlığı. (2018). Türkiye İnsan Ticaretiyle Mücadele 2017 Yıllık Raporu. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü.
- Kelly, A., & Hodal, K. (2017, 30 Temmuz). İnsan Tacirleri Sizi İnsan Yapan Her şeyi Alırlar: Resimlerle Modern Köleliğin Yüzleri. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/global-development/gallery/2017/jul/30/traffickers-take-all-makes-you-human-faces-modern-slavery-in-pictures>
- Mülteciler Derneği (2018), <https://multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/>
- TÜİK (2017), İstatistiklerle Çocuk 2017, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27596>
- TÜİK (2017), Hayati İstatistikler, Evlenme İstatistikleri, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1060
- TÜİK (2016) Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24579>

Uluslararası Çalışma Örgütü, Walk Free Vakfı ve Uluslararası Göç Örgütü (2017), Modern Kölelik Küresel Tahminleri: Zorla Çalıştırma ve Zorla Evlilik, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/publication/wcms_575479.pdf

UNICEF. (2006). Avrupa'da Çocuk Ticareti Mağdurlarının Haklarının Korunması Üzerine Başvuru Rehberi. Cenevre:Unicef.https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/unicef_child_trafficking_reference_guide_en_1.pdf

UNICEF. (2016) Uprooted/ Yerinden Edilmişler, <https://www.unicef.org/videoaudio/PDFs/Uprooted.pdf>

UNICEF. (2017) Bir Çocuk Çocuktur. https://www.unicef.org/publications/files/UNICEF_A_child_is_a_child_May_2017_EN.pdf

UNICEF. (2017) Tüm Çocuklar Okulda: Eğitim

UNODC (2016), İnsan Ticareti Küresel Raporu

UNODC, & UNICEF. (2009). Çocuk Mağdurlarını ilgilendiren Konularda Adalet ve Suç Tanıkları Yasa Modeli ve İlgili Yorum. BM. https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/Justice_in_matters...pdf

Vitit Muntarhorn (2007). Madde 34: Çocukların Cinsel İstismar ve Cinsel Sömürüsü. Leiden ; Boston: Martinus Nijhoff. BM Çocuk Hakları Sözleşmesi Yorumu.

ULUSLARARASI VE ULUSAL YASAL MEVZUAT

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, Madde 80

Avrupa Konseyi. Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi (2005).

Avrupa Konseyi. Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismara Karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi, Pub. L. No. CETS No. 201 (2007).

BM Çocuk Hakları Komitesi (2013), Çocuğun Yüksek Yararının Birinci Planda Dikkate Alınması Hakkı (Madde 3, Paragraf 1), Genel Yorum No:14, <http://www.cocukhaklarizleme.org/wp-content/uploads/CRC14-R.pdf>

BM Çocuk Hakları Komitesi. (2006). Gözlem Sonuçları: Türkiye(No.CRC/C/DPSC/TUR/CO/1).

BM Çocuk Hakları Komitesi. (2012). Türkiye Sonuç Gözlemleri. (CRC/C/TUR/CO/2-3).

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi (1989).

BM Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiye Edilmesi Komitesi (2016).

Türkiye yedinci periyodik raporu üzerine gözlem sonuçları (No. CEDAW/C/TUR/CO/7).

BM Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunması Komitesi (CMW). (2016). Türkiye Raporu Gözlem Sonuçları (No. CMW/C/TUR/CO/1).

BM Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunması Komitesi (2017) Ortak Genel Yorum No. 4

BM, İnsan Ticareti ve Çocuk Cinsel Sömürüsü Özel Raportörleri, 2017

BM. Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı BM Sözleşmesine Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol (2000).

BM ÇHS, Genel Yorum No: 13 - Çocuğun Tüm Şiddet Türlerinden Korunması Hakkı (2011).

BM ÇHS, Genel Yorum No: 20 - Ergenlikte Çocuk Haklarının Korunmasına Yönelik Genel Yorum (2016).

BM ÇHS, Genel Yorum No: 21 - Sokakta Yaşayan Çocukların Korunması (2017).

BM ÇHS, Genel Yorum No: 6 - Refakatsiz ve Ailelerinden Ayrı Düşmüş Çocuklarla İlgili Olarak Menşe Ülkeleri Dışında Gözetilecek Hususlar (2005).

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne Ek, Çocuk Satışı, Çocuk Fuhuşu ve Çocuk Pornografisi ile ilgili İhtiyari Protokol(2002).

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne Ek, Çocukların Silahlı Çatışmalara Dahil Olmaları Konusundaki İhtiyari Protokol(2002).

CEDAW, Madde 6 (insan ticaretinin lağvı)

Çocuk Koruma Kanunu, Pub. L. No. 5395, § 5 (2005).

Çocukların Cinsel Sömürü ve Cinsel İstismardan Korunması, Terimler ve Kavramlar Kılavuzu, (haz. Kuruluşlar Arası Çalışma Grubu, Lüksemburg, 28 Ocak 2016)

Dava No. 2011/ 1242, UNODC İnsan Ticareti Bilgi Portalı (5th Criminal Chamber of High Court of Appeals 2011).

Dava No. 281-12, UNODC İnsan Ticareti Bilgi Portalı(Tiflis İl Mahkemesi 2012), https://sherloc.unodc.org/cld/case-law-doc/traffickingpersonscrimetype/geo/2012/case_no._281-12.html?lng=en&tmpl=htms

Dava no: 1ra - 578/2009, UNODC İnsan Ticareti Bilgi Portalı (Moldova Yüksek Adalet Mahkemesi 2009).

Genel Yorum No:22, Kaynak, Transit, Hedef ve Dönüş Ülkelerinde Uluslararası Göç Bağlamında Çocukların İnsan Hakları Açısından Genel İlkeler Üzerine Çocuk Hakları Komitesi (2017).

Genel Yorum No:22, Kaynak, Transit, Hedef ve Dönüş Ülkelerinde Uluslararası Göç Bağlamında Çocukların İnsan Hakları Açısından Genel İlkeler Üzerine Çocuk Hakları Komitesi (2017).

Genel Yorum No:3, Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunması Komitesi, (2017).

ICCPR, Madde 8 (köleliğin yasaklanması) ve Madde 24 (çocukların korunması).

ICESCR, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi, BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, Madde 10/3, <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/cescr.aspx>

İçişleri Bakanlığı, İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/03/20160317-9.htm>

İçişleri Bakanlığı. (2016, Mart 17). İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik. İçişleri Bakanlığı.

İnsan Haklarını ve Temel Özgürlükleri Koruma Sözleşmesi (1953), Madde 3.

İnsan Ticareti Mağdurlarının Etkili İyileştirilmesi Hakkı Temel Prensipleri, Özellikle Kadın ve Çocuklarda İnsan Ticareti konusunda Özel Raportör Raporu (A/69/33797)

İnsan Ticaretinin ve İnsanların Fuhuş Yoluyla Sömürülmesinin Yasaklanmasına Dair Sözleşme (1949), <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/traffickingpersons.aspx>

Kaya-Almanya Davası ve Kararı, (2007) https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Trafficking_TUR.pdf

Kölelik Sözleşmesi (1926)

Kölelik, Köle Ticareti, Köleliğe Benzer Uygulama ve Geleneklerin Ortadan Kaldırılmasına dair Ek Sözleşme (1956).

Mağdur Hakları Kanunu Tasarısı, <http://www.adalet.gov.tr/Tasarilar/1magdurhaklarikanuntasarisi.pdf>

Palermo Protokolü, Sınırışan Örgütlü Suçlara Karşı BM Sözleşmesi'ne ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadınların ve Çocukların Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına ilişkin Protokol (2003).

TBMM. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (2013).

Uluslararası Çalışma Örgütü, 182 No'lu Sözleşme, En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi (2001).

Bu yayın Avrupa Birliği finansal desteği ile üretilmiştir. Yayının içeriği sadece Uluslararası Çocuk Merkezi'nin sorumluluğundadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmaz.

